

Till:

Carina Sammeli (S), kommunstyrelsens ordförande och kommunalråd
Fredrik Hansson (S), kommunstyrelsens vice ordförande och kommunalråd
Mathias Karvonen (V), kommunalråd
Evelina Rydeker (MP), kommunalråd
Matti Björk (M), kommunstyrelsens 2:e vice ordförande och oppositionsråd
Daniel Smirat (S), kommunfullmäktiges ordförande
Marie Wallsten, enhetschef för konst, scen och möten Kulturens hus
Karin Erixon, konstnärlig ledare
Hans Sundvall, konststrateg

Brev avseende grovt förtal, förtal, förtal av avliden och hets mot folkgrupp

Inledning

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset (STR-T) och berörda sakägare vill till ansvariga för verksamheten i Kulturens hus i Luleå och till styrande politiker i kommunen förmedla den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaisets syn på den starkt kränkande nu pågående konstupställningen och Luleå kommuns anmärkningsvärda agerande i sammanhanget.

Reaktioner från minoriteten

STR-T är den tornedalska, lantalaisiska och kvänska minoritetens starkaste röst i samhället och remissinstans till regeringen i frågor som rör minoriteten. Under den tid som utställningen *Meän meän Sappmelas* pågått så har förbundet fått emotta många starka reaktioner från människor tillhörande vår minoritet. Människor har känt sig illa till mods och starkt kränkta av den missaktning som i Anders Sunnas konstverk riktas mot minoriteten. Vi upplever att tornedalingar, kväner och lantalaiset porträtteras mycket nedsättande och som förtryckare av den samiska minoriteten, en minoritet många inom folkgruppen själv tillhör och vice versa. Vi ser ett obefogat men tydligt hat och missaktning riktat mot vår folkgrupp.

Konstnärens hatfulla budskap

Anders Sunna bekräftar även i media att det är via hans konst som han får utlopp för sina aggressioner.¹ Han kommunicerar också att hans handlingar vore militanta och att han hade varit farlig för både sig själv och andra om han inte haft en bra uppväxt, något vi ser mycket allvarligt på då han i sin konst angriper oss som minoritet, STR-T som organisation och enskilda nulevande och avlidna individer kopplat till minoriteten och organisationen. Många av Sunnas verk överlag präglas av budskapet att avveckla koncessionsrenskötseln, dvs den renskötsel som möjliggör för tornedalingar, kväner, och lantalaiset att utöva en månghundraårig kultur och tradition för folkgruppen. Genom att använda sig av hashtagarna #FuckConcessionReindeerHerding och #avvecklakoncessionsrenskötseln på sociala kanaler, angriper han rätten för en annan folkgrupp att utöva sin värdefulla kultur, tradition och sedvana. Mer om koncessionsrenskötseln går att läsa i Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaisets slutbetänkande SOU 2023:68.²

¹ [Anders Sunna - Samer.se](https://www.samer.se)

² SOU 2023:68, s.401-411 [Som om vi aldrig funnits – exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset. Aivan ko meitä ei olis ollutkaan – eksklyteerinki ja assimileerinki tornionlaaksolaisista, kväänistä ja lantalaisista, SOU 2023:68, Slutbetänkande](#)

Luleå kommuns ansvar

Vi anser att det är synnerligen anmärkningsvärt att Luleå kommun, genom verksamheten på Kulturens hus, marknadsför i positiva toner³ och uppmanar människor, varibland barn, till att inspireras av Sunnas hatiska konst⁴ som andas både fascism och nazism. Tornedalingar har uttryckt att man inte känner sig välkomna till Kulturens hus. En del uppger att man upplevt starkt obehag av att besöka utställningen. Andra vågar inte göra sina röster hörda i offentligheten i rädsla för att bli föremål för konstnärens framtida utställningar som backas upp av offentligheten med hänvisning till konstnärlig frihet. Att Luleå kommun dessutom ingår i förvaltningsområdet för meänkieli och framhäver sina goda insatser för nationella minoriteter genom att bland annat lyfta verksamheten på Charlottendals förskola som ett gott exempel, rimmer illa med kommunens agerande gällande utställningen. Det är ett agerande i motsatt riktning som kommunicerar ett rättfärdigande av polariserande uttryck i offentliga rum. Kommunen har också genom verksamheten på Kulturens hus uttryckligen felaktigt påstått att samtliga personer avbildade i aktuellt konstverk är en del i en konflikt med konstnärens familj. Det är en omöjlighet då förbundet STR-T inte ens var bildat och verksamhetsledaren inte ens född när nämnd konflikt var aktiv. Hur kan parter som inte ens känner till konstnären och hans familj, samt själva konflikten mer än ytligt, vara en del av den?

Rättsliga åtgärder

Förbundet har den 10 mars polisanmält konstnären och Luleå kommun för hets mot folkgrupp och förtal och det pågår för närvarande en åklagarledd förundersökning. Det faktum att det pågår en förundersökning i ärendet är ytterligare en faktor som gör Luleå kommuns agerande än mer anmärkningsvärt. Vi anser det vara osmakligt att uppmana små barn att ta del av och låta sig inspireras av en utställning som anspelar på fascism och nazism, samt kommunicerar hat mot en folkgrupp som är en nationell minoritet och en politiskt svag grupp i samhället. Att det dessutom sker under en barnsöndag med tema nationella minoriteter är absurt. Vari ligger det lämpliga i att förnedra tornedalska barn genom att uppmana dem till att låta sig inspireras av en målning som uttrycker att de är koloniserare och förtryckare av en annan minoritet? Det finns ramar även inom den konstnärliga friheten.

Vi anser att utställningen innefattar ett tydligt utpekande och lämnade av uppgifter som är ägnade att utsätta undertecknande för andras missaktning. Utställningen är även sårande för de av oss som är efterlevande till de som figurerar i utställningen och kan anses kränka den frid som bör tillkomma de avlidna. Vidare är vi och förbundet av uppfattningen att kommunen och konstnären genom utställningen uttrycker missaktning mot den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset. Ovanstående kan anses utgöra förtal eller grovt förtal enligt 5 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken, förtal av avliden enligt 5 kap. 4 § brottsbalken samt hets mot folkgrupp enligt 16 kap. 8 § brottsbalken. Ni uppmanas omedelbart upphöra med denna typ av allvarlig kränkning av den personliga integriteten och missaktning av undertecknande. Vi överväger vidare rättsliga åtgärder som kan komma att medföra skadeståndsansvar för kommunen och konstnären.

Begäran om svar

Vi vill ha svar på hur kommunens ledning, styrande politiker och ansvariga för verksamheten på Kulturens hus kan rättfärdiga den beskrivna kränkningen och det tydliga ställningstagande till fördel för den konstnär som nu är under brottsutredning.

Med brevet bifogas även tidigare publicerat uttalande i frågan av förbundsstyrelsen för Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset.

³ [Konstkväll/torsdag: Moskito presenterar Anders Sunna - Kulturens hus](#)

⁴ [Barnsöndag. Tema: Nationella minoriteter - Kulturens hus](#)

Dag som ovan

Terje Rattamaa, ordförande STR-T
Eva Kvist, verksamhetsledare STR-T, missaktad i konstverk, anhörig till missaktad avliden
Joel Kalla, anhörig till missaktad avliden
Sofie Lundgren, anhörig till missaktad avliden
Elias Kalla, anhörig till missaktad avliden
Johny Lantto, missaktad i konstverk
Bengt Niska, missaktad i konstverk
Sven-Erik Bucht, missaktad i konstverk
Gunnar Lassinantti, anhörig till missaktad avliden

Sändlista

Till:

Carina Sammeli (S), kommunstyrelsens ordförande och kommunalråd
E-post: carina.sammeli@lulea.se
Fredrik Hansson (S), kommunstyrelsens vice ordförande och kommunalråd
E-post: fredrik.hansson@lulea.se
Mathias Karvonen (V), kommunalråd
E-post: mathias.karvonen@skol.lulea.se
Evelina Rydeker (MP), kommunalråd
E-post: evelina.rydeker@lulea.se
Matti Björk (M), kommunstyrelsens 2:e vice ordförande och oppositionsråd
matti.bjork@moderaterna.se
Daniel Smirat (S), kommunfullmäktiges ordförande
E-post: daniel.smirat@lulea.se
Marie Wallsten, enhetschef för konst, scen och möten Kulturens hus
E-post: marie.wallsten@lulea.se
Karin Erixon, konstnärlig ledare
E-post: karin.erixon@lulea.se
Hans Sundvall, konststrateg
E-post: hans.sundvall@lulea.se

Kopia till:

Anne-mari Angeria, samordnare nationella minoriteter
E-post: anne-mari.angeria@lulea.se
Sveriges Radio Meänraadio
E-post: meanraatio@sverigesradio.se
Dagens Nyheter
E-post: www.dn.se, nyhetstips@dn.se, kultur@dn.se
Svenska Dagbladet kultur
kulturdebatt@svd.se
SvD-redaktionen
E-post: webbredaktion@svd.se
Katarina Lindmark, riksreporter Luleå
E-post: katarina.lindmark@tv4.se
SVT Nyheter Norrbotten
norrbotten@svt.se
SVT Uutiset
uutiset@svt.se
Norrländska Socialdemokraten
redaktionen@nsd.se
Frida Enberg, nyhetschef och stf ansvarig utgivare
E-post: frida.enberg@nsd.se
Norrbottenskuriren
tips@kuriren.com

Sveriges Radio P4 Norrbotten
E-post: p4norrboten@sverigesradio.se
Sveriges Radio Oddasat
E-post: oddasat@sverigesradio.se
SVT Oddasat
E-post: oddasat@svt.se
Haparandabladet
E-post: redaktion@haparandabladet.se
Aftonbladet nyheter
E-post: nyheter@aftonbladet.se
Expressen
E-post: tipsa@expressen.se
Altinget
E-post: red@altinget.se
ETC
E-post: tipsa@etc.se

